

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Filosofická fakulta

Ústav českých dějin

Historické vědy – české dějiny

TEZE DIZERTAČNÍ PRÁCE

PHDR. VLADIMÍR JAKUB MRVÍK

HISTORICKÁ TOPOGRAFIE

MĚSTA KOSTELCE NAD ČERNÝMI LESY

The historical topography of Kostelec nad Černými lesy town

školitel: prof. PhDr. Jaroslav Čechura, DrSc.

Praha 2012

Hlavní oblast výzkumu i navrhovaný směr předkládané doktorské disertační práce je vytčen už v samém názvu. Zároveň bych chtěl ovšem na příkladu města Kostelce nad Černými lesy uplatnit určité nové přístupy a především naznačit, jakým směrem se může ubírat analyzování excerpovaných údajů o urbanistickém a hospodářském vývoji zkoumané městské lokality. Mám totiž za to, že drtivá většina historické obce vůbec historickou městskou topografií nijak neodlišuje od postupů a cílů historické topografie a pro mnohé představuje pouhý soubor metodických postupů, jak sestavovat soupisy majitelů jednotlivých domů ve městě. Bohužel většina prací z této oblasti ustrnulo právě jen a pouze u výčtu majitelů staveb ve městě, aniž by své závěry nějak dále vytěžily, což bych já osobně přirovnal právě k úsloví, že přes stromy nevidí les. Zatím nejvážněji vytkl možné oblasti bádání této vědní poddisciplíny Dr. J. Čarek roku 1966 (PSH 3/1966), tedy před více jak čtyřiceti lety, a to na příkladu hl. města Prahy. Praha je ovšem v tomto směru specifická, jak svým vývojem, tak svou pramennou základnou a mnohé postupy není v případě venkovských městských sídel možné použít a naopak. Jiří Čarek tehdy napsal: *Historický místopis pracuje metodou shromažďování, popisu a soupisu faktů; tvoří tedy základnu, na níž další vědní obory vytvářejí své analýzy, syntézy a hodnocení v širších souvislostech.* Je to bezpochyby pravda, ale proč by se „městský“ topograf nemohl zároveň pokusit o analytické shrnutí svých závěrů pro danou lokalitu, příp. nejbližší okolí? Jinak se totiž tento vědní obor degraduje na pouhý soubor faktografických pouček.

Cílem mé disertační práce tedy bylo uplatnění obvyklých metodických postupů a především nacházení nových možností historické městské topografie, aplikovaných na zástupce malého města, které od 16. století prošlo vývojem od agrárního sídla po centrum široké oblasti – měl by jím být Kostelec nad Černými lesy. Kostelec nad Černými lesy patří mezi menší česká města, leží v okrese Praha-východ a v současnosti má cca 3500 obyvatel. Především má bohatě a relativně komplexně zachovaný pramenný materiál od poloviny 16. století (v první řadě řadu městských knih a rozsáhlý velkostatkový archiv).

1. Okruhy otázek historické městské topografie:

Podle mého názoru by každá zpracovávaná historická městská topografie měla odpovídat na řadu otázek směřujících k všestrannému postižení vývoje daného místa, které jsem se pokusil rozčlenit do následujících oblastí (na příkladu Kostelce):

A) problematika spojená s městským urbanismem, popř. s nejstarším vývojem města při absenci příslušných písemných pramenů

1. zhodnocení polohy města

2. předlokační stav vsi

3. nová lokace městečka v závislosti na povyšovacím privilegiu a v porovnání s analogickými případy

4. rekonstrukce komunikačního schématu v průběhu staletí

Tento okruh otázek je nesmírně významný pro objasnění počátků města, poznání jeho předchůdců a v neposlední řadě popisu okolní krajiny v době vzniku města, které může určit výhody místa pro osídlení a jeho napojení na existující lokality. Jinými slovy nejen vlastní intravilán působil na město, spíše naopak. Od další skupiny se liší především tím, že na místě absentujících písemných pramenů využívá metody a závěry toponomastiky, retrogresivního výzkumu kartografických pramenů, archeologie apod. Nepochybně přínosné je porovnání jeho závěrů se závěry městské topografie pro danou lokalitu.

B) problematika spojená s jednotlivými objekty, popř. jejich architekturou a typologií

- 1. přehled všech majitelů a cen domu v určitém roce a období v závislosti na hospodářském, či fyzickém stavu objektu**
- 2. zda byl dům dřevěný, kamenný, z cihel, zda měl podkroví nebo patro, přibližný počet obytných a neobytných místností, hospodářské budovy, dále jaká byla střešní krytina a druhy střech, jaký byl vjezd do domu apod.**
- 3. jak dům vypadal dříve, jaká byla barevnost jeho omítek a k jakým stavebním úpravám došlo, kdy a kým**
- 4. jaká byla výměra polí a luk**
- 5. zvláštní události – válečné události, požáry aj.**
- 6. společenské postavení majitele domu (konšel, rychtář, primas, pohodný, dráb etc.)**
- 7. zatížení domu – služebnost, výměnek, železné krávy, popř. zadluženost**
- 8. odkud brali majitelé pitnou vodu**

Tento okruh otázek je základním okruhem historické městské topografie a mnozí badatelé jej omezují pouze na výše zmíněný výčet majitelů domu. Ostatní otázky jsou bezesporu neméně významné, a to především pro zhodnocení sociálního postavení měšťanů pro srovnání s jinými městy, pro míru závislosti na zemědělské samovýrobě. Za nejpodstatnější pro širší analýzu zkoumaného města ovšem považuji možné získatelné závěry z oblasti architektury a stavebního vývoje stavby. Tuto oblast zatím zkoumalo jen minimum historických „městských“ topografií a to jen okrajově a přitom nám dává nahlédnout (bohužel ale nikdy uceleně) přímo na vzhled obce v určitém období, poměr použití dřeva či kamene (šindele, tašek či došků) jako stavebního materiálu, užívané dispozice domu, míru „městskosti“ zástavby, zaniklá podloubí, sochařskou výzdobu průčelí apod. Tato zjištění jsou ještě o to významnější, že je lze porovnat se závěry stavebně-historického průzkumu lokality z „pera“ SÚRPMO v Praze. Je ovšem potřeba upozornit na jeden pramen s vysokou vypovídací hodnotou pro tuto problematiku, nicméně je až doposud městští topografové obecně pomíjeli. Jsou to šacuňky, čili popisy a odhady domů při jeho prodeji či dědickém řízení. Pro komplexní po-

znání je u nich bohužel nepřekonatelnou překážkou fakt, že se v městských (gruntovních) knihách vyskytují zřídka, i tak ale dochovaný počet (alespoň pro Kostelec n. Č. l.) tvoří nesmírně zajímavý a reprezentativní vzorek.

C) problematika spojená s vnitřním fungováním a specifiky městského společenství

- 1. míra měšťanů závislých na zemědělské samovýrobě a závislost městského společenství na zemědělské samovýrobě v závislosti na růstu počtu domů a obyvatel**
- 2. nástin vnitřního fungování městského organismu s přihlédnutím k městské samosprávě**
- 3. pokus o rekonstrukci lokálních zvyklostí a slavností (procesí apod.)**
- 4. usazování šlechty ve městě**

Tuto poslední oblast nepovažuji za definitivně uzavřenou a jistě je nejdiskutabilnější ve smyslu, co vše lze ještě zahrnout jako oblast výzkumu historické městské topografie, a co naopak spadá již pod výzkum zcela jiných vědních disciplín (např. dějiny správy, obecné dějiny, sociální dějiny či etnografie). Já osobně považuji za nejzajímavější a pro poznání charakteru zkoumaného města nej-
přínosnější bod č. 1, tedy pokusit se na základě pramenů hromadné povahy blíže specifikovat, nakolik byla daná městská obec závislá na zemědělské samovýrobě. Obecně se u malých měst a městeček hovoří o tzv. poloagrárním charakteru. Až doposud, pokud je autorovi známo, se nikdo z historiků či topografů nepokusil takovato tvrzení blíže specifikovat, klasifikovat a již vůbec nikdo se doposud nepokusil analyzovat tuto míru „agrarity“ našich měst v raném novověku pro oblast celých Čech či Moravy a Slezska – v tom vidím jeden z hlavních dluhů historické městské topografie do budoucna a jeden z hlavních nových metodologických postupů, které hodlám rozpracovat, ověřit a výsledně i generalizovat.

Nadále ovšem zůstávají otevřené otázky, které souvisejí s aplikací obecných postupů historického městského místopisů na modernější období (až doposud se totiž v drtivé většině postupovalo tak, že byly zpracovány pouze dějiny v jádře středověkých domů v určitém bloku či ulici od počátku do „současnosti“ či jen pro období vlastního středověku. Pokud má ale historická městská topografie plnit svou skutečnou funkci, tj. výzkum celého historického městského jádra, naráží nutně na dvě otevřené otázky:

1. Je nutné definovat, co vlastně je ještě historické jádro města a co již ne.
2. Druhým nevyřešeným problémem, který ale nesmírně brzdí práci všech historických městských topografů, je problém, do jaké doby zpracovávat dějiny jednotlivých domů (pomineme-li zvláště důležité stavby jako např. kostel, fara, zámek apod.). Je totiž otázkou, zda není nadbytečné zpracovávat dějinné osudy domu po roce 1875, kdy vznikly pozemkové knihy, které díky svému vnitřnímu systému umožňují na první pohled shlédnout změny v majetkové držbě po tomto

datu. Zatímco před rokem 1875 byly zápisy v pozemkové knize vedeny chronologicky, takže je velice náročné (a před numerizací domů bez historického místopisu zhora nemožné) sledovat posloupnost jejich majitelů.

2. Typologie a uspořádání městských domů

Cílem výzkumu této problematiky má být objasnění architektonické podoby, její kvality a charakter použitého materiálu, ovšem v malých městech a městečkách jakým byl Kostelec nad Černými lesy. Podíváme-li se na současný stav, zjistíme, že zástavba v historickém jádru města je pozoruhodně jednotná jak v použitých detailech a konstrukcích, tak i po stránce dispoziční. Tento fakt je dokladem značného rozmachu zednické produkce v Kostelci zhruba od konce 15. století do počátku třicetileté války a v 19. století. V prostředí agrárních městeček, jakým Kostelec bezpochyby byl, vychází schéma i podoba domu z potřeb specifického kombinovaného zemědělsko-řemeslného provozu. Co se týče kamenných domů, je možno v samotném městě nalézt základní dva stavební typy domů. Starší typ byl stavěn na užších parcelách jako dům hloubkový s bočním průjezdem do dvora, krytým nebo otevřeným. Tyto domy jsou ve své běžné formě přízemní, trojprostorové s obytnou částí orientovanou do ulice (za ní byla černá kuchyně a vzadu komora), ve své pozdější podobě již s hrázděným patrem. Všechny tyto prostory byly přístupné pouze z průjezdu ve dvoře. Pokud je vjezd od dvora nezastřešený, případně je po jeho druhé straně situovaná sýpka, jsou to domy typově vesnické (stavebně-historický průzkum prokázal, že původní průjezd byl druhotně zastřešen u čp. 22, 42, 48, 49 a 51, kde je dodnes zachován jako chodba za hlavním vstupem). Pokud byl tento průjezd zastřešen, pak se již jedná o typově „ryzí“ městský dům a můžeme v tom sledovat posun od vesnické k městské zástavbě, a s trochou nadsázky na trendu zastřešování průjezdů můžeme sledovat jistou „urbánní vyspělost“ sídla. Tento typ domu se v Kostelci uplatňoval přibližně od konce 15. století až do konce 60. let 16. století. Ve své původní podobě takto vypadaly všechny objekty okolo náměstí od čp. 31 až po čp. 52 (i čp. 22 a 119) vyjma čp. 35 a čp. 50 (dnes např. čp. 44, 45, 47, 48 aj.), a to včetně radnice, jejíž vrchní patro bylo původně hrázděné. Tyto domy také tvořily nejstarší zástavbu města Kostelce. Díky sklepům, resp. jejich architektonické podobě, můžeme dnes u převážné většiny historických budov města určit období vzniku. Podle stavebně historického rozboru SÚRPMO objektů historického jádra města Kostelce nad Černými lesy lze za původně gotické budovy považovat domy čp. 24 a 25 (součást původního hospodářského dvora), dále čp. 44, 47, 48, 51 a 53. Ostatní objekty mají vesměs renesanční sklepení, takže je považujeme za objekty v jádru renesanční.

Poznání vývoje maloměstského domu v sobě spojuje jak problematiku domu městského, tak i venkovského a to v podstatě v celé jejich šíři.

3. Sociální topografie města (do poč. 19. století) a význam agrární činnosti pro městské společenství

Města se sice obecně označují jako střediska řemeslné výroby, obchodu a trhu, ale ani obyvatelé měst se do novověku nevyvázali ze zemědělské činnosti. V prvním období po lokaci města bylo jeho sepětí se zemědělstvím téměř nutností, zvláště tam, kde struktura venkovských zázemí nemohla zajistit dostatečný přísun masa, obilí a mléčných výrobků pro obyvatelstvo živící se řemeslem, a nutilo je tak k částečnému samozásobování (zde je právě typickým příkladem Kostelec ležící v nepříliš úrodném kraji, který nebyl sto jej plně od počátku městského zřízení zásobovat). Agrární i poloagrární města a městečka zůstávala typickým jevem hluboko do novověku.

Konkrétně se mi jednalo o poznání:

1. jaký význam hrálo zemědělství a vůbec vlastnictví pozemkového majetku v ekonomice českých měst v raném novověku
2. jaká byla majetková a sociální struktura královských i poddanských měst i městeček v Kouřimském kraji na počátku 18. století

Josef Janáček napsal: „*Je pravděpodobné (!), že zemědělstvím jako vedlejším povoláním se živili i četní řemeslníci.*“ Ovšem už tuto problematiku blíže nezkoumal, ani nspecifikoval. Tento přístup ovšem v sobě skýtá jedno zásadní nebezpečí zkreslení, a to opominutí značně početné a neopominutelné skupiny usedlých městských obyvatel, které Fr. Kavka nazývá „řemeslníci-zemědělci“

Chtěl bych se proto na tomto místě zároveň pokusit definovat metodu, jak blíže poznat míru zemědělského charakteru zkoumaného města. Tuto míru budu pracovně nazývat jako „agrarita“. Při tvorbě uvedené metody vycházím z jednoduchého předpokladu, že čím bylo město řemeslně či obchodně vyspělejší, tím méně obyvatel se muselo aktivně věnovat zemědělské činnosti či samovýrobě. Jinými slovy míru hospodářské závislosti dané lokality na zemědělství lze vyjádřit opačně i procentem usedlých, o kterých můžeme s absolutní jistotou prohlásit, že už nenacházeli svou obživu v zemědělské činnosti, a přesto se v dané lokalitě dokázali dlouhodobě uživit. Pokud srovnáme vzájemné rozdíly v počtu těchto usedlých, kteří byli „nezávislí“ na zemědělské samovýrobě, z více měst, získáme sice pouze orientační, ovšem velmi výmluvnou představu o odlišném významu zemědělství v živobytí jejich obyvatel.

Konkrétně zde tuto metodu uplatním na jednotlivá města a městečka Kouřimského kraje podle údajů edice Tereziánského katastru (uvádějící počet domů podle příznávacích fasí k roku 1713), tj. podle počtu vlastníků domů, resp. podle počtu těch, kteří vlastní (a pro naši potřebu i teoreticky obhospodařují) polnosti o celkové rozloze do 5 strychů.

Zaměstnání	Kostelec n. Č. l. 1718		Kolín 1688		Český Brod 1718	
	Počet	Podíl	Počet	Podíl	Počet	Podíl
řemeslníci	30	50 %	52	33 %	40	35,5 %
řemeslníci- zemědělci	20	33 %	44	28 %	27	24 %
zemědělci	7	11,5 %	30	19 %	29	25,5 %
ostatní	3	5,5 %	32	20 %	17	15 %

Zaměstnání	Vlašim 1718		Říčany 1720		Zásmuky 1718	
	Počet	Podíl	Počet	Podíl	Počet	Podíl
řemeslníci	4	4,6 %	7	18,5 %	2	5,5 %
řemeslníci- zemědělci	70	80,5 %	18	47,5 %	6	16,7 %
zemědělci	12	13,8 %	13	34 %	27	75 %
ostatní	1	1,1 %	0	0 %	1	2,7 %

Stejně tak jsem potvrdil svým výzkumem obecně předpokládatelnou věc, že ve městech, kde v 17. století docházelo k poklesu obyvatelstva, ubývá jako první skupina těch majitelů domů, kteří nevlastní žádný či jen minimální pozemkový majetek. V tomto směru stačí excerpovat údaje obsažené v Berní rule, která jasně dokládá, že nejvíce pustých gruntů bylo následkem třicetileté války v kategorii zahradníků. Tato premisa plně platí i pro města a městečka Kouřimského kraje.

4. K významu vrchnostenských úředníků a neusedlého obyvatelstva

Kostelec byl sídlem rozsáhlé vrchnostenské správy a centrem celého velkého dominia. Panští lichtenštejnští úředníci byli osobami osobně svobodnými, proto jejich počet, počet jejich rodinných příslušníků a jejich služebnictva, žijících v určitý moment v Kostelci nad Černými lesy, eviduje prakticky jen soupis obyvatel z ledna 1691. Z tohoto soupisu ovšem na druhou stranu nepoznáme počet rodin podruhů. Jejich počet můžeme doplnit ze soupisu poddaných Černokosteleckého panství ze stejného roku. Zjišťujeme tak, že i s rodinami zámeckých úředníků v Kostelci žilo bez vlastního domu 55 %, čili více než polovina. Roku 1717 to bylo už 61 %. Knižecí zaměstnanci se svými rodinami tvořili v 17. století více jak třetinu zdejších obyvatel (dokonce až ke 40 %).

5. Přirozená obměna obyvatelstva

Provedl jsem analýzu osob, kterým bylo v Kostelci uděleno měšťanství v 17. století, a zjistil jsem, že z celkového počtu 112 nově přijatých měšťanů jich bylo jen 9 (!), kteří odsud přímo pokrevně pocházeli, tj. jen asi 8 %; dalších pět (tj. asi 4,5 %) zavála do městečka Kostelce právě služba u vrchnosti – ať se jednalo o nižší úřednický personál, sládka či dokonce o manželku hejtmana panství, která si zde zřídila hostinec. Rovná polovina nových měšťanů odsud sice nepocházela, ale buď se do Kostelce přišel, nebo se sem dostali jakožto tovaryši a už v Kostelci zůstali. Zbytek, tedy přibližně 37,5 %, se do Kostelce v 17. století přistěhoval bez jakékoliv předchozí vazby – a nebylo to jen z blízkého okolí, ale i z takových lokalit, jakými byly Telč, Slavonice, Nový Bydžov, Jičín, Vysoké Mýto, Domažlice, České Budějovice nebo Lomnice nad Lužnicí či dokonce švábské lokality Weiss.

6. Výzkum cen a hodnoty nemovitostí

Již v minulosti se plně projevilo (Luboš LACINGER, *K otázce studia cen městských domů v Čechách do konce 18. století (Ceny domů v Novém Městě nad Metují)*, in: Acta Universitatis Carolinae, Philosophica et Historica 1, Praha 1971, s. 15-121), jak problematický je výzkum cen na základě historické městské topografie a většina doposud použitých metod k tomuto tématu se projevila jako slepá ulička (mj. i nepotvrzená hypotéza o úročení a zpětném odúrokování prodejních cen ve výše uvedené studii z Nového Města nad Metují, ke kteréžto hypotéze se dovoluji vyslovit zcela zamítavě).

7. Urbanistické zásahy ze strany vrchnosti

Kostelec nad Černými lesy měl původně čtvercové náměstí, snad někdy v průběhu 60. nebo 70. let 16. století nechal Jaroslav I. Smiřický ze Smiřic vybourat celou jeho východní frontu, bránící přímému pohledu na panskou rezidenci. Můžeme v tom vidět snahu renesančního aristokrata zapojit své honosně budované sídlo do urbanistické koncepce města Kostelce a vytvořit z náměstí jakýsi „čestný dvůr“, který by ještě umocňoval význam panského sídla. Přímo analogii ke Kostelci nacházíme v městě Kelč na Moravě. Zde také došlo v 16. století k vybourání několika domů na jižní straně náměstí v souvislosti s přestavbou místní tvrze na renesanční zámek, aby tak vznikl průhled a širší průjezd k vrchnostenskému sídlu. Dalším z dohledatelných případů takového zásahu do městské zástavby je případ Jaroměřic nad Rokytnou či rožmberská Třeboň. Obdobně postupovali i Pernštejnové po požáru města Pardubic v letech 1506-1516. Naskýtá se tedy možnost širšího výzkumu tohoto fenoménu a objasnění, nakolik byl rozšířen či naopak nerozšířen.

PRAMENY A ODBORNÁ LITERATURA

A. Prameny

1. Státní oblastní archiv Praha - Státní okresní archiv Kolín (SOkA Kolín)

AM Český Brod, sign. III/3.

AM Český Brod, sign. III/8.

AM Český Brod, sign. III/9.

AM Kolín, liber possessionum et obligationum judaicarum (1598-1729).

AM Kolín, spisové odd. XXIX, sl. 40 et 44.

AM Kostelec nad Černými lesy, kniha kontraktní 1 (1622-1815), inv. č. 3.

AM Kostelec nad Černými lesy, kniha kontraktní 3 (1772-1790), inv. č. 5.

AM Kostelec nad Černými lesy, kniha kontraktní 4 (1791-1804), inv. č. 6.

AM Kostelec nad Černými lesy, kniha kontraktní 5 (1805-1824), inv. č. 7.

AM Kostelec nad Černými lesy, kniha kontraktní 6 (1812-1824), inv. č. 8.

AM Kostelec nad Černými lesy, kniha kontraktní 7 (1824-1830), inv. č. 9.

AM Kostelec nad Černými lesy, kniha kontraktní 8 (1829-1834), inv. č. 10.

AM Kostelec nad Černými lesy, kniha kontraktní 9 (1834-1839), inv. č. 11.

AM Kostelec nad Černými lesy, kniha kontraktní 10 (1839-1845), inv. č. 12.

AM Kostelec nad Černými lesy, kniha kontraktní 11 (1845-1851), inv. č. 13.

AM Kostelec nad Černými lesy, kniha smluv 17 (1751-1789), inv. č. 19.

AM Kostelec nad Černými lesy, kniha testamentů, inventářů a sirot. účtů 12 (1737-1790), inv. č. 14.

AM Kostelec nad Černými lesy, kniha testamentů, inventářů a sirot. účtů 13 (1751-1798), inv. č. 15.

AM Kostelec n. Č. l., Katalog spisů (1647-1795), i.č. 18, 22, 49, 60, 61, 83, 86, 89, 110, 209, 214, 297, 316, 340, 346, 434, 440.

AM Kostelec nad Černými lesy, obecní účty (1638), č.k. 31.

AM Kostelec nad Černými lesy, obecní účty (1640-1641), č.k. 32.

AM Kostelec nad Černými lesy, obecní účty (1641-1642), č.k. 33.

AM Kostelec nad Černými lesy, obecní účty (1642-43), č.k. 34.

AM Kostelec nad Černými lesy, obecní účty (1645-46), č.k. 37.

AM Kostelec nad Černými lesy, obecní účty (1651), č.k. 40.

AM Kostelec nad Černými lesy, obecní účty (1668-69), č.k. 41.

AM Kostelec nad Černými lesy, obecní účty (1671-72), č.k. 43.

AM Kostelec nad Černými lesy, obecní účty (1673-1674), č.k. 45.

AM Kostelec nad Černými lesy, obecní účty (1674-1675), č.k. 46.

AM Kostelec nad Černými lesy, obecní účty (1678-79), č.k. 50.

AM Kostelec nad Černými lesy, obecní účty (1679-81), č.k. 51.

AM Kostelec nad Černými lesy, obecní účty (1694), inv. č. 62.

AM Kostelec nad Černými lesy, obecní účty (1696-1698), inv. č. 63-64.

AM Kostelec nad Černými lesy, obecní účty (1702-1703), č.k. 61.

AM Kostelec nad Černými lesy, obecní účty (1718-19), č.k. 81.

AM Kostelec nad Černými lesy, obecní účty (1722-1723), č.k. 83.

AM Kostelec nad Černými lesy, Kniha počtů záduší kostela sv. Jana Křtitele 1666-1682, bez sign.

AM Kostelec nad Černými lesy 1850-1945, kt. 143, i.č. 891.

AM Kostelec nad Černými lesy 1850-1945, stavební spisy, kt. 127-132.

AM Kostelec nad Černými lesy 1850-1945, zápisy o schůzích městské rady, inv.č. 8.

OS Kostelec n. Čer. lesy, kniha kontraktní 143 (1852-1857), inv. č. 7.

OS Kostelec n. Čer. lesy, kniha kontraktní 128 (1857-1861), inv. č. 8.

OS Kostelec n. Čer. lesy, kniha kontraktní 144 (1861-1870), inv. č. 9.

OS Kostelec n. Čer. lesy, kniha kontraktní 129 (1870-1877), inv. č. 10.

Cech mlynářů Kostelec nad Černými lesy, nezpracováno.

Velký cech Kostelec nad Černými lesy, inv. č. 1.

Zlatý urbář panství Černokosteleckého v přepisu Jozefa Miškovského, bez sign.

2. Národní archiv Praha (NA Praha)

Archiv Pražského arcibiskupství I (APA I), recepta 4.2. 1734, kt. 1228.

APA I, recepta, prosinec 1744, kt. 1288.

APA I, sign. sign. A 38/5, A 39/2, sign. B 24/56 et B 25/6, sign. B 29/3, sign. B 4/4, sign. B 12/8, sign. B23/3, sign. B23/7, sign. B 41/3.

apelační soud (AS), i.č. 99, sign. 20/268.

České Gubernium (ČG) Publ (1841-1855), složka 48/2/1.

Desky dvorské (DD), kn.č. 6.

Dobřenský, i.č. 567.

Dobřenský, Kinský z Vchynic.

Dobřenský, materiály k rodokmenům, S.

Desky zemské menší (DZM), kn.č. 108.

Desky zemské větší (DZV), kn.č. 5, kn.č. 127, kn.č. 128, kn.č. 132, kn.č. 182.

Fideikomisy (FdK), kt. 847, sign. VII E 9 (F 7/98).

FdK, kt. 1061, sign. VII E 33.

Židovské matriky (HBS), sign. S IX/21; sign. S IX/IX-25.

Knihy komorní (KK), kn.č. 1764, kn.č. 1774.

Nová manipulace (NM), sign. S 29/5, sign. J 7/41.

Památkový úřad Vídeň (1854-1918), k.č. 35.

Královská registra (Reg), kn.č. 53.

Salbuchy (SAL), kn.č. 12a; kn.č. 12b; kn.č. 286.

Stará manipulace (SM), sign. B 46/1, č. 2; sign. C 123/4-5; sign. K 85.

SÚC, inv. č. 149, karton 163.

Šlechtický archiv, Tunkl z Brníčka, kt. 36.

Tereziánský katastr (TK), i.č. 1577, kt. 479.

TK, i.č. 1683, kt. 494.

TK, i.č. 1707, kt. 502.

TK, i.č. 1708, kt. 503.

TK, i.č. 1621, kt. 486.

TK, i.č. 1706, kt. 500.

Wunschwitzova sbírka (Wunsch), Svatkovský z Dobrohoště.

Zemský výbor Praha – železniční oddělení, sign. XV 8/15K, XV 8/25K, i.č. 541 a i.č. 562.

Neutříděný fond spisů ministerstva spravedlnosti ve věcech církevních.

3. Státní oblastní archiv Praha (SOA Praha)

Vs Kostelec nad Černými lesy, emfyteutní gruntovní kniha (1744-1801), inv. č. 3318.

Vs Kostelec nad Černými lesy, emfyteutní gruntovní kniha (1816-1870), inv. č. 3331.

Vs Kostelec nad Černými lesy, emfyteutní gruntovní kniha 160, inv. č. 3315.

Vs Kostelec nad Černými lesy, gruntovní kniha č. 28, inv. č. 3161.

Vs Kostelec nad Černými lesy, inv. č. 1128.

Vs Kostelec nad Černými lesy, inv. č. 1150.

Vs Kostelec nad Černými lesy, inv. č. 1196, nefol., dat. 8.7. 1757.

Vs Kostelec nad Černými lesy, inv. č. 2901, fasc. 430, kt. 30.

Vs Kostelec nad Černými lesy, inv. č. 3137.

Vs Kostelec nad Černými lesy, inv. č. 3146, kt. 1919.

Vs Kostelec nad Černými lesy, pozemková kniha (1558-1572), inv. č. 3142.

Vs Kostelec nad Černými lesy, pozemková kniha (1606-1613), inv. č. 3143.

Vs Kostelec nad Černými lesy, registra kladení peněz purkrechtních za rok 1617, inv. č. 3169

Vs Kostelec nad Černými lesy, spisové odd. Dominicalia, kt. 18, sl. 312.

Vs Kostelec nad Černými lesy, spisové odd. Dominicalia, kt. 19, složka 312.

Vs Kostelec nad Černými lesy, spisové odd. Dominicalia, kt. 19, složka 313/1.

Vs Kostelec nad Černými lesy, spisové odd. Dominicalia, kt. 22, složka 326.
Vs Kostelec nad Černými lesy, spisové odd. Dominicalia, kt. 24, složka 333.
Vs Kostelec nad Černými lesy, spisové odd. Dominicalia, kt. 30, složka 432.
Vs Kostelec nad Černými lesy, spisové odd. Dominicalia, kt. 30, složka 435.
Vs Kostelec nad Černými lesy, spisové odd. Dominicalia, kt. 36, složka 480.
Vs Kostelec nad Černými lesy, spisové odd. Dominicalia, kt. 81, složka 705.
Vs Kostelec nad Černými lesy, spisové odd. Dominicalia, kt. 91, složka 810.
Vs Kostelec nad Černými lesy, spisové odd. Dominicalia, kt. 401/2, sl. 201/5.
Vs Kostelec nad Černými lesy, spisové odd. Dominicalia, kt. 422, sl. 248.
Vs Kostelec nad Černými lesy, spisové odd. Dominicalia, sign.15/283.
Vs Kostelec nad Černými lesy, spisové odd. Dominicalia, složka č. 263.
Vs Kostelec nad Černými lesy, spisové oddělení Politica, kt. 414, sl. 228.
Vs Kostelec nad Černými lesy, spisové oddělení Politica, kt. 501, složka 389.
Vs Kostelec nad Černými lesy, spisové oddělení Politica, složka č. 216.
Vs Kostelec nad Černými lesy, spisové oddělení Politica, složka č. 215.
Vs Kostelec nad Černými lesy, spisy, kt. 1057, sl. 2/4.
Vs Kostelec nad Černými lesy, spisy, kt. 264, složka XI/105.
Vs Kostelec nad Černými lesy, spisy, sign. A I 7, č. složky 327.

sbírka matrik:

Matrika narozených (1655-1678), Kostelec nad Černými lesy 1.
Matrika narozených (1683-1699), Kostelec nad Černými lesy 2.
Matrika narozených (1699-1716), Kostelec nad Černými lesy 3.
Matrika narozených (1716-1733), Kostelec nad Černými lesy 5.
Matrika narozených (1722-1728), Kostelec nad Černými lesy 4.
Matrika narozených (1734-1743), Kostelec nad Černými lesy 6.
Matrika narozených (1744-1754), Kostelec nad Černými lesy 7.
Matrika narozených (1755-1770), Kostelec nad Černými lesy 8.
Matrika narozených (1770-1784), Kostelec nad Černými lesy 9.
Matrika narozených (1784-1825), Kostelec nad Černými lesy 9.
Matrika narozených (1785-1831), Kostelec nad Černými lesy 15.
Matrika narozených (1785-1831), Kostelec nad Černými lesy 11.
Matrika narozených (1785-1859), Kostelec nad Černými lesy 12.
Matrika narozených (1785-1859), Kostelec nad Černými lesy 10.
Matrika narozených (1785-1859), Kostelec nad Černými lesy 13.
Matrika narozených (1786-1859), Kostelec nad Černými lesy 14.
Matrika narozených (1786-1859), Kostelec nad Černými lesy 16.
Matrika narozených (1825-1852), Kostelec nad Černými lesy 18.
Matrika narozených (1832-1857), Kostelec nad Černými lesy 17.
Matrika narozených (1853-1862), Kostelec nad Černými lesy 19.
Matrika oddaných (1658-1674), Kostelec nad Černými lesy 1, matrika oddaných
Matrika oddaných (1683-1699), Kostelec nad Černými lesy 2, matrika oddaných
Matrika oddaných (1699-1722), Kostelec nad Černými lesy 3, matrika oddaných
Matrika oddaných (1722-1728), Kostelec nad Černými lesy 4, matrika oddaných
Matrika oddaných (1729-1733), Kostelec nad Černými lesy 5, matrika oddaných
Matrika oddaných (1734-1743), Kostelec nad Černými lesy 6, matrika oddaných
Matrika oddaných (1744-1754), Kostelec nad Černými lesy 7, matrika oddaných
Matrika oddaných (1755-1770), Kostelec nad Černými lesy 8, matrika oddaných
Matrika oddaných (1770-1784), Kostelec nad Černými lesy 9, matrika oddaných
Matrika oddaných (1784-1854), Kostelec nad Černými lesy 20, matrika oddaných
Matrika oddaných (1785-1827), Kostelec nad Černými lesy 15, matrika oddaných
Matrika oddaných (1785-1838), Kostelec nad Černými lesy 11, matrika oddaných

Matrika oddaných (1785-1859), Kostelec nad Černými lesy 12, matrika oddaných
Matrika oddaných (1785-1859), Kostelec nad Černými lesy 10, matrika oddaných
Matrika oddaných (1785-1859), Kostelec nad Černými lesy 13, matrika oddaných
Matrika oddaných (1786-1859), Kostelec nad Černými lesy 16, matrika oddaných
Matrika oddaných (1786-1859), Kostelec nad Černými lesy 14, matrika oddaných
Matrika oddaných (1832-1857), Kostelec nad Černými lesy 17, matrika oddaných
Matrika oddaných (1855-1873), Kostelec nad Černými lesy 21, matrika oddaných
Matrika zemřelých (1658-1667), Kostelec nad Černými lesy 1, matrika zemřelých
Matrika zemřelých (1683-1701), Kostelec nad Černými lesy 2, matrika zemřelých
Matrika zemřelých (1701-1721), Kostelec nad Černými lesy 3, matrika zemřelých
Matrika zemřelých (1721-1733), Kostelec nad Černými lesy 5, matrika zemřelých
Matrika zemřelých (1734-1743), Kostelec nad Černými lesy 6, matrika zemřelých
Matrika zemřelých (1744-1754), Kostelec nad Černými lesy 7, matrika zemřelých
Matrika zemřelých (1755-1766), Kostelec nad Černými lesy 8, matrika zemřelých
Matrika zemřelých (1765-1784), Kostelec nad Černými lesy 22, matrika zemřelých
Matrika zemřelých (1784-1828), Kostelec nad Černými lesy 22, matrika zemřelých
Matrika zemřelých (1785-1831), Kostelec nad Černými lesy 15, matrika zemřelých
Matrika zemřelých (1785-1838), Kostelec nad Černými lesy 11, matrika zemřelých
Matrika zemřelých (1785-1859), Kostelec nad Černými lesy 10, matrika zemřelých
Matrika zemřelých (1785-1859), Kostelec nad Černými lesy 12, matrika zemřelých
Matrika zemřelých (1785-1859), Kostelec nad Černými lesy 13, matrika zemřelých
Matrika zemřelých (1786-1859), Kostelec nad Černými lesy 16, matrika zemřelých
Matrika zemřelých (1786-1859), Kostelec nad Černými lesy 14, matrika zemřelých
Matrika zemřelých (1829-1874), Kostelec nad Černými lesy 23, matrika zemřelých
Matrika zemřelých (1832-1857), Kostelec nad Černými lesy 17, matrika zemřelých

4. Podlipanské muzeum Český Brod

sign. CB 18736-37 F

sign. CB 28221/5,7,8

5. Archiv hlavního města Prahy (AHMP)

Sbírka listin IV, závět' Štefana Forchheimera z Jakešova (1667).

6. Katastrální úřad Kolín.

Pozemková kniha Kostelec nad Černými lesy, vložka č. 1- 352.

Sbírka listin, Kostelec nad Černými lesy, roky 1871-1964.

7. Archiv Národního muzea (ANM)

Eichlerova sbírka G, kt. 36

Topografická sbírka F, kt. 71.

8. Hausarchiv der regierenden Fürsten von Liechtenstein in Wien (HALW)

Herrschaften, kt. 690, 691, 696, 702.

9. Státní oblastní archiv Třeboň (SOA Třeboň)

Cizí rody (CR) – registratura, z Dobrohoště, č. 7.

10. Římskokatolický farní úřad Kostelec nad Černými lesy

Farní kronika (1830-2007).

Oběžník Pražského arcibiskupství 8/1972, tisk pro vnitřní potřebu, Praha 1972.

Oběžník Pražského arcibiskupství 8/1972, tisk pro vnitřní potřebu, Praha 1972.

Oběžník Pražského arcibiskupství 11/1972, tisk pro vnitřní potřebu, Praha 1972.
Oběžník Pražského arcibiskupství 1/1981, tisk pro vnitřní potřebu, Praha 1981.
Oběžník Pražského arcibiskupství 6/1981, tisk pro vnitřní potřebu, Praha 1981.
Oběžník Pražského arcibiskupství 1/1988, tisk pro vnitřní potřebu, Praha 1988.
Oběžník Pražského arcibiskupství 6/1988, tisk pro vnitřní potřebu, Praha 1988.

11. Archiv Židovského muzea v Praze

Landesjudenschaft, fasc. X/2, č. 64.

Landesjudenschaft, fasc. B.C., č. 25, 30.

12. Archeologický ústav AVČR

Archiv nálezových zpráv, Kostelec nad Čer. lesy, zpráva 1223/91.

13. Vojenský ústřední archiv (VÚA)

Generální velitelství Praha I, R-5/118.

14. Knihovna Národního muzea v Praze

sign. 1E1/VII.

B. Literatura

ADAMEC, S., *Město Kynšperk a jeho obyvatelé v 17.-20. století*, Letohrad 2003.

ASMUS, B., *Die Bevölkerung: Entwicklung und Sozialstruktur*, in: Göttingen: Von den Anfängen bis zum Ende des Dreissigjährigen Krieges, Göttingen 1987.

AUGUSTIN, J., *Velká Encyklopedie měst a obcí ČR*, Sokolov 2001.

BARTOŠ, J., *O Historickém místopisu na Moravě*, in: Acta Universitatis Palackianae Olomucensis, Facultas philosophica, historica 28/1998, Olomouc 1999, s. 161-164.

BEDNAŘÍK, K., *Katovská rodina Mydlářů*, in: Dějiny a současnost, 1967/8. Praha 1967.

BEDNAŘÍK, K., *Listiny českobrodského archivu do roku 1620*, Český Brod 1948.

BEDNAŘÍK, K., *O českobrodském řeznickém cechu*, in: Českobrodský zpravodaj 11-12/1964.

BEDNAŘÍK, K., *O projektovaných a neprovedených drahách na území bývalého okresu Český Brod*, in: Práce muzea v Kolíně, sv. 3, Kolín 1984.

BEER, K., *Losungsbücher und Losungswesen böhmischer Städte im Mittelalter*, MIÖG XXXVI, 1915, s. 31-95.

BĚLINA, P., *Česká města v 18. století a osvícenské reformy*, Praha 1985.

BERÁNEK, K., *Manuál rektora univerzity Karlovy 1560-1582*, Praha 1981.

BÍLEK, T., *Dějiny konfiskací po roce 1618, sv. I-II.*, Praha 1882.

BISINGER, Z., *Hrdelní soudnictví na Černokosteleckém panství v 17. a 18. století ve světle spisů městského soudu*, in: Práce muzea v Kolíně 3/1984.

BISKUP, T., *Případy čarodějnictví a kouzelnictví ve vsi Vrbčanech na Černokostelecku*, in: Heraldické a genealogické listy 2000.

BOČEK, K., *Židé v Přistoupimi*, in: Archivní prameny Kolínska 1992, Kolín 1993.

BOHATA, J., *Kometa, rebelie, epidemie a morový sloup roku 1680*, in: Černokostelecký zpravodaj 1/2008, s. 20.

- BORSKÁ-URBÁNKOVÁ, M., *Obilní trhy ceny obilí v Čechách v 18. století*, in: Problémy cen, mezd a materiálních podmínek života lidu v Čechách v 17.-19. století II., Praha 1977.
- BORSKÁ-URBÁNKOVÁ, M., *Majetková a sociální struktura Českých Budějovic koncem 14. a počátkem 15. století*, in: SAP 14, 1964, č. 1, s. 119-173.
- BUBEN, M. M.-VAVŘÍNEK, K., *Almanach českých šlechtických rodů*, Brandýs nad Labem 2004.
- CZAJA, R., *Socjotopografia miasta Elbląga w średniowieczu*, Toruń 1992.
- ČÁŇOVÁ, E., *Mor v Čechách v roce 1680*, Sborník archivních prací 1981, sv. 2.
- ČÁŇOVÁ, E., *Počátky rekatolizace ve Středočeském kraji*, in: Středočeský sborník historický 7/1972.
- ČAREK, J., *Z dějin staroměstských domů*, in: Pražský sborník historický X, Praha 1977, s. 5-50.
- ČAREK, J.-PELIKÁNOVÁ, Z., *K významu studia historického místopisu*, in: Pražský sborník historický, Praha 1966, s. 5-9.
- ČECH, M., *Černokostecko*, Kostelec nad Černými lesy 1989.
- ČECHURA, J., *České země v letech 1584-1620*, Praha 2009.
- ČECHURA, J., *Dominium Smiřických - protokapitalistický podnikatelský velkostatek předbělohorských Čech*, in: Český časopis historický 90/1992, č. 4.
- ČECHURA, J., *K charakteru zástavby v Českých Budějovicích na přelomu 14. a 15. století*, in: Archaeologia historica 11/1986, s. 245–256.
- ČECHURA, J., *Patriciát ve struktuře českých a moravských měst 15. a 16. století*, Časopis Národního muzea 157, 1988, č. 1-2, s. 32-51.
- ČECHURA, J., *Srovnání berních knih města Brna z let 1365 a 1442. (Poznámky k metodice studia pramenů hromadné povahy)*, in: Časopis matice moravské 117, 1998, č. 2, s. 341-352.
- ČECHURA, J., *Vypovídací hodnota pramenů hromadné povahy k archeologickému a urbanistickému studiu středověkých měst v Čechách a na Moravě*, in: Archaeologia historica 13/1988, s. 142.
- DENECKE, D., *Sozialtopographie und sozialräumliche Gliederung der spätmittelalterlichen Stadt*, in: Über Bürger, Stadt und städtische Literatur im Spätmittelalter, Göttingen 1980, s. 161–213.
- DOLEŽAL, D., *Pečeti rožmitálských měšťanů v 17. a 18. století*, in: Podbrdsko 3/1996, s. 46-64.
- VAN DÜLMEN, R., *Bezectní lidé*, Praha 2003.
- DURAS, J., *Místopis král. krajského města Rakovníka*, Praha 1839.
- DURDÍK, T., *Ilustrovaná encyklopedie českých hradů*, Praha 2000.
- DÜRR, R., *Mägde in der Stadt*. Frankfurt am Main 1995.
- DVORSKÝ, FR., *O počtu domů v Praze a v král. městech v Čechách v 16.-19. století*, in: Časopis českého muzea 1882.
- DVOŘÁK, M. – DVOŘÁK, L., *Historická topografie města Českého Brodu (I)*, in: Práce muzea v Kolíně, sv. 2, Kolín 1982, s. 49-53.
- DVOŘÁK, M. – DVOŘÁK, L., *Historická topografie města Českého Brodu (III)*, in: Práce muzea v Kolíně IV, Kolín 1987, s. 39.
- DVOŘÁK, M. – DVOŘÁK, L., *Historická topografie města Českého Brodu (V)*, in: Středočeský sborník historický 21/1995, s. 115.
- DVOŘÁK, M., *Českobrodské pivovarnictví v předbělohorské době*, Český Brod 1996.
- DVOŘÁK, M., *Přehled dějin města Českého Brodu*, in: Padesát let gymnasia v Českém Brodě, Český Brod 1969.
- EMLER, J., *Libri confirmationum ad beneficia ecclesiastica pragensem IV*, Pragae 1879.

- EMLER, J., *Libri confirmationum ad beneficia ecclesiastica pragensem V*, Pragae 1865.
- EMLER, J., *Libri confirmationum ad beneficia ecclesiastica pragensem VII*, Pragae 1886.
- EMLER, Josef. *Reliquiae tabularum terrae regni Bohemiae anno MDXLI igne consuptarum - Pozůstatky desk zemských království českého r. 1541 pohořelých*. sv. 2, Praha 1872.
- FRANCEK, J., *Eliška Kateřina Smiřická a příběh její lásky*, in: Východočeský sborník historický 3/1993.
- FRANCEK, J., *Mistři ostrého meče*, Pardubice 1995.
- GENTTNER, V., *Nymburk v heraldickém cinquecentu*, in: Heraldika a genealogie 4/1983, Praha 1983.
- GOLEC, B., *Bürgerliche Siedlungen im slowenischen Raum*, in: Minderstädte, Kümmerformen, Gefreite Dörfer – Stufen zur Urbanität und das Märkteproblem, Linz 2006.
- GOLIŃSKI, M., *Socjotopografia późnośredniowiecznego Wrocławia*, Historia CXXXIV, Wrocław 1997.
- GRAUS, FR., *Městská chudina v době předhusitské*, Praha 1949.
- GRULICH, J. – ZEITLHOFER, H., *Struktura jihočeských venkovských a městských domácností v 16. a 17. století*, Historická demografie 23/1999, Praha 1999.
- GRULICH, J., *Die Herrschaft Chýnov*, in: Soziale Strukturen in Böhmen. Ein regionaler Vergleich von Wirtschaft und Gesellschaft in Gutsherrschaften, 16.-19. Jahrhundert. Wien 2002, s. 88-100.
- HAASOVÁ-JELÍNKOVÁ, M., *Berní rula 18. Kraj Kouřimský*, Praha 1952.
- Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005*, 1. díl, Praha 2006.
- HLAVÁČEK, I.-KAŠPAR, J.-NOVÝ, R., *Vademecum pomocných věd historických*, Praha 2002.
- HODINÁŘ, K.-KLÍMA, V., *Kronika Kostelce nad Černými lesy*, Kostelec n. Č. 1. 1912.
- HOFFMAN, A., *Die oberösterreichischen Städte und Märkte. Eine Übersicht über entwicklungs- und Rechtsgrundlagen*, in: Jahrbuch des oberösterreichischen Musealvereines 84 (1932), s. 63-123.
- HOFFMAN, A., *Oberösterreich und sein Städtewesen*, in: Die Städte Österreichs, Wien 1968.
- HOFFMAN, F., *České město ve středověku*, Praha 1992.
- HOFFMANN, FR. (ED.), *Rejstříky městské sbírky jihlavské z let 1425-1442 = Registra losungarum civitatis Iglaviensis 1425-1442*, Archiv český. 40/1, Praha 2004.
- HOLODŇÁKOVÁ, R. - ROEDL, B., *Ulice města Žatce. Příspěvek k historické topografii města. Žatec 1994*.
- HONL, I., *Městské erby a toponomastika*, in: Vlastivědný sborník Podbrdsko 1974-1975.
- HORÁČKOVÁ, S., *Správa valdštejnských statků na mnichovohradištsku v druhé polovině 17. století*, in: Sborník archivních prací. Praha 1983.
- HŮLA, J. (ED.), *Osobnosti Podlipanska*, Třebestovice 2006.
- INDRA, B., *Historická topografie města Hranic*, in: Sborník Státního okresního archivu Přerov [sv. 8], 2000, s. 160-196.
- JÁKL, P., *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska I.*, Praha 2004.
- JANÁČEK, J., *Řemeslná výroba v českých městech v 16. století*, Praha 1961.
- JANÁK, J.-HLEDÍKOVÁ, Z.-DOBEŠ, J., *Dějiny správy v Českých zemích od počátků státu po současnost*, Praha 2005.
- JANČÁREK, P., *Výrobní a sociální struktura báňského města Kraslic v polovině 17. století*, in: Folia historica bohemia 10, 1986, s. 401-420.

- JANKOVIČ, V., *Zásady a postup rekonštrukcie miestopisu historického jadra Bratislavy v stredoveku*, in: Monumentorum tutela – Ochrana pamiatok 7, Bratislava 1971, s. 29-55.
- JANOTKA, M.-LINHART, K., *Řemesla našich předků*, Praha 1987.
- JECHT, H., *Studien zur gesellschaftlichen Struktur der mittelalterlichen Städte*, in: *Vierteljahrschrift für Sozial- und Wirtschaftsgeschichte*, XIX, Bonn 1926, s. 217-255.
- JELÍNEK, Z.-HELPERT, Z., *Kolínsko*, Praha 1990.
- KALOUSEK, J., *Řády selské a instrukce hospodářské 1627-1698*, in: *Archiv český XXIII*, Praha 1906.
- KAREL, T., *Příspěvek k poznání nejstarší zástavby poddanských městeček na Plzeňsku*, in: *Kralovice a poddanská města – sborník příspěvků ze semináře konaného v Mariánské Týnici ve dnech 21.-23. května 1997*, Plzeň 1998.
- KASALICKÝ, V., *Vývoj bydlení*, in: *Základy genealogie 2*, soubor přednášek pro laické genealogy, Praha 1999, s. 173-175.
- KAŠKA, M., *250 let pivovaru v Kostelci n. Č. l.*, Kostelec nad Černými lesy 1992.
- KATZINGER, W., *Forum Austriae, nec Civitas nec Villa*, in: *Minderstädte, Kümmerformen, Gefreite Dörfer – Stufen zur Urbanität und das Märkteproblem*, Linz 2006.
- KAVKA, FR., *Majetková, sociální a třídní struktura českých měst v první polovině 16. století ve světle knih a rejstříků městské dávky*, in: *Sborník historický 6*, Praha 1959, s. 253-279.
- KAVKA, FR., *Třídní struktura Českých Budějovic v první polovině 16. století*, in: *Sborník historický 4*, Praha 1956, s. 110-188.
- KLÁPŠTĚ, J., *O středověkém osídlení Černokostecka*, Kolín 1977.
- KLÁPŠTĚ, J., *Proměna českých zemí ve středověku*, Praha 2005.
- KLEPL, J., *Královská města česká počátkem XVIII. století*, in: *Český časopis historický*, roč. XXXVIII, Praha 1932.
- KLÍMOVÁ, H. (ed.), *Soupis poddaných podle víry z roku 1651, Kouřimsko*. Praha 1997.
- KNEIDL, P., *Stříbrná Skalice*, Stříbrná Skalice 1985.
- KNITTLER, H., *Die Europäische Stadt in der frühen Neuzeit. Institutionen, Strukturen, Entwicklungen*. Wien-München 2000, 320 s.
- KOČKA, V., *Unhošťské rody erbovní*, Praha 1948
- KOL. AUTORŮ, *Soupis Židovských rodin v Čechách z roku 1793 II.*, Praha 2003.
- KOL. AUTORŮ, *Svatovojtěšská tradice v dějinách našeho národa a církve a její význam dnes*, Praha 1997.
- KOL. AUTORŮ, *Tereziánský katastr český*, sv. 2, Rustikál (kraje K-Ž), Praha 1966.
- KORBELÁŘOVÁ, I., *Poddanská města Opavského a Krnovského knížectví v letech 1648-1740*, Opava 1999.
- KOŘÁN, J., *Přehled dějin československého hornictví I*, Praha 1955.
- KOSINOVÁ, V., *Pozemkové a jiné úřední knihy panství rychmburského*, in: *Časopis pro dějiny venkova*, 1927.
- KOVÁŘOVÁ, S., *Sociální struktura a postavení poddaných úsovského panství v 16. století*, in: *Severní Morava 79*, 2000, s. 3-16.
- KROUPA, P., *Nová zjištění z oprav památek na Brandýssku a Říčansku*, in: *Památky středních Čech 17/2/2003*, Praha 2003, s. 71-72.

- KŘÍVKA, J., *Čeď v poddanském hospodářství po třicetileté válce a její podíl na celkovém počtu vesnického obyvatelstva*, Historická demografie 2, Praha 1968.
- KŘÍVKA, J., *Poplužní dvory roudnického panství na sklonku 16. století*, ČSPSČ, roč. XXIX.
- KUBÍKOVÁ, A., *Historická topografie Českého Krumlova (1424) 1459-1654. Část. I. (Náměstí Svornosti - severní, východní a jižní strana)*, in: Jihočeský sborník historický 71, 2002, s. 185-204.
- KUČA, K., *České, moravské a slezské zvonice*, Praha 1995.
- KUČA, K., *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku I-VIII*, Praha 1998-2011.
- KULHÁNEK, F., *Královské město Nymburk*, Nymburk 1910.
- KUSTATSCHER, E., *Stadt und Land – Personelle und wirtschaftliche Beziehungen der Bewohner*, in: Minderstädte, Kümmerformen, Gefreite Dörfer – Stufen zur Urbanität und das Märkteproblem, Linz 2006.
- KVĚT, R., *Duše krajiny. Staré stezky v proměnách věků*, Praha 2003.
- LACINGER, L., *K otázce studia cen městských domů v Čechách do konce 18. století (Ceny domů v Novém Městě nad Metují)*, in: Acta Universitatis Carolinae, Philosophica et Historica 1, Praha 1971, s. 15-121.
- LEJSKOVÁ-MATYÁŠOVÁ, M., *K Jägrově přestavbě zámku Kostelce nad Černými lesy*, in: Umění 13, Praha 1965.
- LEJSKOVÁ-MATYÁŠOVÁ, M., *Vnitřní výprava renesančního zámku v Kostelci nad Černými lesy*, in: Umění 14, Praha 1966.
- LEJSKOVÁ-MATYÁŠOVÁ, M., *Zámek v Kostelci nad Černými lesy ve světle urbáře z roku 1677*, in: Umění 4, Praha 1956.
- LEMBERG, M., *Im Strudel der böhmischen Ständekatastrophe. Das unvollendete Verlöbniß des Albrecht Johann Smiřický mit Amelie Elisabeth von Hanau und der Kampf um das Erbe*, in: Bohemia 35. München 1944, s 1-44.
- LÍBAL, D.-MUK, J.-PAVLÍK, M., *Raně gotické Havelské město*, in: Pražský sborník historický 1966, Praha 1966.
- LIEBHART, W., *Zwischen Dorf und Stadt. Der altbayerische Marktflücken im Spätmittelalter*, in: Minderstädte, Kümmerformen, Gefreite Dörfer – Stufen zur Urbanität und das Märkteproblem, Linz 2006.
- LIŠKA, K.-PŘIBYL, A., *Znaky a pečete středoečeských měst*, Praha 1975.
- LIŠKOVÁ, M., *Slovník představitelů zemské samosprávy v Čechách 1861-1913*, Praha 1994.
- LÍVA, L., *Studie o Praze pobělohorské III. Změny v domovním majetku a konfiskace*, in: Sborník příspěvků k dějinám hl. m. Prahy IX, Praha 1935 s. 1-439.
- LORENC, V., *Nové Město pražské*, Praha 1973.
- MACEK, J., *Jagellonský věk v českých zemích*, sv. 3, Praha 2002.
- MACEK, J., *Třídní struktura Loun v r. 1460*, in: Časopis Společnosti přátel starožitností, roč. LVIII/1950.
- MACHÁČEK, F., *Plzeň za války třicetileté*, in: Sborník městského historického muzea v Plzni VIII, Plzeň 1923, s. 28-87.
- MACHÁČEK, FR., *K hospodářskému stavu českých měst venkovských po válce třicetileté*, in: Českou minulostí. Práce věnované profesoru Karlovy university Václavu Novotnému jeho žáky k sedesátým narozeninám, Praha 1929.
- MALANÍKOVÁ, M., *Brněnské ženy 1343-1477 ve světle berních pramenů*, in: Brno v minulosti a dnes 18, 2005, s. 21-41.

- MAREK J., *Areal středověkých měst*, in: Sborník Matice moravské 80/1961, s. 227–237.
- MAREK, J., *Společenská struktura moravských královských měst v 15. a 16. století*, Praha 1965.
- MATUŠÍKOVÁ, L., *Die Entwicklung der Wirtschafts- und Sozialstrukturen in der Herrschaft Poděbrady*, in: Soziale Strukturen in Böhmen. Ein regionaler Vergleich von Wirtschaft und Gesellschaft in Gutsherrschaften, 16.-19. Jahrhundert, Wien 2002, s. 59-69.
- MAUR, E. *Základy historické demografie*, Praha 1983.
- MAUR, E., *Čeled' a tovaryši v soupisu podle víry z roku 1651*, Historická demografie 23, Praha 1999, s. 85-135.
- MAUR, E., *Die Minderstädte in Böhmen und Mähren*, in: Minderstädte, Kümmerformen, Gefreite Dörfer – Stufen zur Urbanität und das Märkteproblem, Linz 2006.
- MAUR, E., *Sčítání konzumentů soli v Čechách roku 1702*, in: Historická demografie 18, Praha 1994.
- MAUR, E., *Urbanizace Čech v raném novověku*, in: Historická Demografie 2001, s. 5-64.
- MAXOVÁ, I.-NEJEDLÝ, V.-ZAHRADNÍK, P., *Mariánské, trojiční a další světecké sloupy a pilíře v okresech Chrudim a Pardubice*, Pardubice 2002.
- MENCL, J., *Historická topografie města Jičína I-II*, Jičín 1940-1949.
- MENSI, F. von, *Die Finanzen Oesterreichs von 1701 bis 1740*, Wien 1890.
- MEZNÍK, J., *Národnostní složení předhusitské Prahy*, in: Sborník historický 17/1970, s. 5–30.
- MÍKA, A., *Dějiny obyvatelstva v Českých zemích*, Praha 1996.
- MÍKA, A., *Osud slavného domu. Rozkvět a pád rožmberského dominia*. Praha 1970.
- MILLER, J., *Uzavřená společnost a její nepřátelé*, Praha 2006.
- MIŠKOVSKÝ, J., *O pokladech pánů Smiřických*, Český Brod 1907.
- MIŠKOVSKÝ, J., *Rodinná kronika Rottovská. 1630-1930*, Praha 1930.
- MRVÍK, VL. J., *Dějiny černokosteleckých domů. Historická topografie města Kostelce nad Černými lesy*, Kostelec nad Černými lesy 2011.
- MRVÍK, VL. J., *Nejstarší urbář Černokosteleckého panství z roku 1564*. Kritická edice, Sborník archivních prací 60/2011, č. 2, s. 465-560.
- MRVÍK, VL. J., *Trojanové z Bylan a Rossfeldu*, Praha 2004.
- MRVÍK, VL. J., *Zámek v Kostelci nad Černými lesy v éře Lichtenštejnů (provoz a přestavby v 17.–19. století)*, in: Průzkumy památek XVIII-1/2011, Praha 2011, s. 85-110.
- MRVÍK, VL. J., *Zbožné bratrstvo sv. Barbory v Kostelci nad Černými lesy*, in: Archivní prameny Kolínska 2003, Kolín 2003, s. 3-12.
- MÜLLER, K. – SZABÓ, L., *Olomoucké rejstříky městské dávky v letech 1552-1620*, in: Pocta PaedDr. Jiřině Holinkové, CSc., Sborník příspěvků žáků k problematice dějin předbělohorské Olomouce, Ostrava 1985.
- MÜLLER, V., *Svobodníci*, Praha 1905.
- NACHTMANNOVÁ, A., *Hospodářské budovy v provozu barokního velkostatku na panství Kostelec nad Černými lesy*, in: Průzkumy památek XV – 1/2008.
- NACHTMANNOVÁ, A., *Kostelec nad Černými lesy v éře Smiřických – provoz a vybavení renesančního zámku*, in: Průzkumy památek X-2/2003, Praha 2003.
- NODL, M., *Polský koncept studia sociální topografie středověkého města*, in: Mediaevalia archaeologica 1/1999, s. 305-312.
- NOVOTNÝ, J., *Zdanění českých měst podle katastrů z r. 1654-1757*, Praha 1929.

- NOVOZÁMSKÁ, M., *Prachatické panství roku 1585. Sociální skladba a věková struktura obyvatel*, in: Zlatá stezka 6, 1999, s. 323-346.
- ODLOŽILÍK, O., *Poslední Smiřičtí*, Praha 1930.
- Ottův slovník naučný*, 6. díl (Čechy-Dansekur), Praha 1893.
- PÁNEK, J., *Paměti českého šlechtice z poloviny 16. století. Sarmacie Jana Zajíce z Házmburka*, in: Folia historica bohemia 14, 1990.
- PAPROCKÝ Z HLOHOL, B., *Diadochos id est svccessio: Ginák Poslaupnost Knijžat a Králůw Českých, Biskupůw y Arcybiskupůw Pražských, a wssech třech Stawůw Slawného Králowstwj Českého*, Praha 1602.
- PAŘEZ, J., *Cestopisné prameny v rukopisné sbírce Strahovské knihovny*, in: Acta universitatis Purkynianae philosophica et historica, studia historica II, Praha 1995, s. 216-217.
- PÁTKOVÁ, H. (ED.), *Berní knihy Starého Města pražského 1427 - 1434. Edice. = Die Steuerbücher der Prager Altstadt 1427 - 1434. Edition. = Libri collectarum Antiquae civitatis Pragensis. Editio*, Praha 1996.
- PÁTKOVÁ, H., *Ženy ve středověkých berních rejstřících*, in: Documenta Pragensia 13, 1996, s. 47-55.
- PAZDEROVÁ, A., *Venkovští poddaní Rychnovského panství v 17. století ve světle gruntovní knihy (Příspěvek k problematice tzv. druhého nevolnictví)*, Historická demografie 22, Praha 1998.
- PEKAŘ, J., *České katastry 1654-1789*, Praha 1932.
- PEŠÁK, V., *Panství rodu Smiřických v letech 1609 – 1618. Hospodářská skladba českého velkostatku začátkem XVII. století*, in: Sborník archivu ministerstva vnitra v Praze, Praha 1940.
- PETRÁŇ, J., *Ceny obilí a tržní okruhy v Čechách v 18. a počátkem 19. století*, in: Problémy cen, mezd a materiálních podmínek života lidu v Čechách v 17.-19. století II., Praha 1977.
- PICCARD, G., *Findbuch der Wasserzeichenkartei Piccard. Turmwasserzeichen*, Stuttgart 1961.
- PIRSCHEGGER, H., *Beiträge zur geschichtlichen Statistik der steierischen Städte und Märkte*, in: Zur Geographie der deutschen Alpen 1924, s. 146-160.
- PLACHT, O., *Lidnatost a společenská skladba českého státu v 16. - 18. století*, Praha 1957.
- PLACHT, O., *Odhad majetku stavů království českého z r. 1557*, Praha 1949.
- Planstadt, Gründungsstadt, Parzelle. Archäologische Forschung im Spannungsfeld von Urbanistik und Geschichte*, in: Mitteilungen der Deutschen Gessellschaft für Archäologie des Mittelalters und der Neuzeit 15 (2004).
- PODLAHA, A., *Posvátná místa království Českého*, sv. 1, Praha 1908.
- PRÁŠEK, J. V., *Brandejs nad Labem, město, panství i okres I.*, Brandýs n. Labem 1908, s. 15-48.
- PRAŽÁK, J., *O methodě diplomatického studia městských knih*, AČ 1953, s. 145-162 a 205-227.
- PROFOUS, A., *Místní jména v Čechách*, sv. 1, Praha 1951.
- PROCHÁZKA, VL., *Česká poddanská nemovitost v pozemkových knihách 16. a 17. století*, Praha 1963.
- RAKUŠANOVÁ, J., *Černokostecká šafránice*, in: Vlastivědný sborník Českobrodsko I/1957, s. 145-149.
- REIDINGER, E., *Mittelalterliche Gründungsstädte in Niederösterreich. Grundlagen-Regel-Beispiele*, in: Österreichische Ingenieur- und Architekten-Zeitschrift 143/1 (1998), s. 2-20.
- REIDINGER, E., *Zwischen Mythos und Befund. Eine kritische Bilanz zum Thema „Die vermessene Stadt“*, in: Mitteilungen der Deutschen Gessellschaft für Archäologie des Mittelalters und der Neuzeit 15 (2004).

- RIŠLINK, VI. (ed.), *Renesance na Kolínsku. Společnost a kultura v letech 1530-1650*, Kolín 1999.
- RIŠLINK, VL., *Gotika na Kolínsku*, Kolín 1998.
- RIŠLINK, VL., *Kolínsko v raném Středověku*, Kolín 1997.
- RIŠLINK, VL. - JOUZA L. (ed.), *Baroko na Kolínsku I. – Společnost a kultura v letech 1650-1730*, Kolín 2001.
- ROEDL, B., *K historické topografii Žatce v 16. a počátkem 17. století*, in: SbOA-Louny 3, 1990, s. 42-58.
- SACHSE, B., *Soziale Differenzierung und regionale Verteilung der Bevölkerung Göttingens im 18. Jahrhundert*, Lax 1978.
- SEDLÁČEK, A., *Českomoravská heraldika II*, Praha 1996.
- SEDLÁČEK, A., *Hrady, zámky a tvrze české VII.*, Praha 1997.
- SEDLÁČEK, A., *Hrady, zámky a tvrze české XIV*, Praha 1923.
- SEDLÁČEK, A., *Hrady, zámky a tvrze české XV*, Praha 1998.
- SEDLÁČEK, A., *Místopisný slovník historický Království českého*, Praha 1998.
- SEDLÁČEK, A., *Rozvržení sbírek a berní r. 1615 dle uzavření sněmu generálního nejvyššími berníky učiněné*, Praha 1869.
- SEKYRA, T., *Sv. Vojtěch – život a smrt mučedníka*, Kostelní Vydří 1997.
- SCHALLER, J., *Beschreibung der königliche Haupt- und Residenz- Stadt Prag I-IV*, Prag 1794-1797.
- SCHALLER, J., *Topographie des Königreichs Böhmen 10. Kaurzimer Kreis*, Prag 1788.
- SCHÖNFELD, J., *Schematismus für das Königreich Böhmeim 1789*, Prag 1789.
- SOMMER, J. G., *Das Königreich Böhmen. Kaurzimer Kreis*, Prag 1844.
- STANČÍK, VL., *Otázka sociálních kategorií poddaného obyvatelstva na panství Rožnov-Krásno v letech 1548-1694*, in: Pax bello potior. Sborník věnovaný doc. PhDr. Rudolfu Andělovi, CSc. Liberec, Technická univerzita v Liberci 2004, s. 155-202.
- STOKLAS, E., *Bývalý větrný mlýn v Kostelci nad Černými lesy*, in: Český Lid, roč. 26/1936.
- SULITKOVÁ, L., *Ke kritice pramenů hromadné povahy k dějinám měst v 16. století (na příkladu města Brna)*, in: Časopis matice moravské 105.
- SULITKOVÁ, L., *Vývoj městských knih v Brně ve středověku (v kontextu vývoje městských knih v českých zemích)*, Praha 2004.
- SVATOŠ, J., *Alois Vondráček*, in: Černokostelecký zpravodaj 7-8/2006, s. 13.
- SVATOŠ, J., *Jaroslav Stuchlík ml.*, in: Černokostelecký zpravodaj 6/2006, s. 10-11.
- SVATOŠ, J.-BOHATA, J.-JÍŠA, J., *Černokostecko na historických fotografiích*, Louňovice 2001
- SVATOŠ, J.-TŘEŠTÍK, M., *Kostecká keramika*, Kutná Hora 2008.
- SVOBODA, J., *Ke studiu sociálního rozvrstvení venkovského lidu v Čechách v druhé polovině 18. století*, in: Československý časopis historický 5/1957, s. 447-473.
- ŠIMÁČEK, FR., *Památník slavnosti svěcení a rozvinutí praporu společenstva řezníků a uzenářů pro soudní okres černokostelecký se sídlem v Kostelci nad Černými lesy 28. VI. 1936*, Kostelec nad Černými lesy 1936.
- ŠIMÁČEK, FR., *Za poznáním města Kostelce nad Černými lesy*, Kostelec n. Č. I. 1937.
- ŠIMÁK, J. V., *Zpovědní seznamy arcidiecése pražské z let 1671-1725*, dílu I. sv. I., Boleslavsko a Kouřimsko, Praha 1909.

- ŠKABRADA, J., *Lidové stavby. Architektura českého venkova*. Praha 1999, 246 s.
- ŠKABRADA, J.-VAJDIŠ, J., *Lidová architektura Středočeského kraje*, Praha 1984.
- ŠMILAUER, VL., *Osídlení Čech ve světle místních jmen*, Praha 1960.
- ŠORM, P., *Jan Hellich a jeho Topografie města Poděbrad*, in: Vlastivědný sborník Polabí 41 (2010), s. 93-123.
- ŠPIRITOVÁ, A., *Slovník představitelů státní správy v Čechách 1850-1918*, Praha 1994.
- TEIGE, J., *Základy starého místopisu pražského I-III*, Praha 1910-1921.
- TISCHER, FR., *Dopisy konsistoře podobojí z let 1609-1619*, sv. 1, Praha 1917.
- TOEGEL, M., *Zbíhání poddaných na pardubickém panství v druhé polovině 17. století*, in: Sborník historický 7, Praha 1960.
- TOMAS, J., *Hospodářské a sociální poměry v pražských městech v letech 1518-1547*, in: Pražský sborník historický 7, 1972, s. 62-96.
- TRNKA, G., *Říčany v minulosti i přítomnosti*, Říčany 1913.
- TŘEŠTÍK, D., *Príspevky k sociální diferenciaci venkovského lidu v šestnáctém století*, in: Sborník historický IV, Praha 1956.
- TURČÍN, O., *Jeroným Bukovský z Neudorfu, regent smiřických panství*, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší. Sv. 8. Turnov 1995.
- URBÁNKOVÁ, K. - WIHODOVÁ, V. (ED.), *Brněnské berní rejstříky z přelomu 14. a 15. století*, Brno 2008.
- VANČURA, J., *Dějiny někdejšího král. města Klatov II/2*, Klatovy 1933-1936.
- VÁVRA, I., *Trstenická stezka*, in: Historická geografie 6, Praha 1971.
- VÁVRA, J., *Dějiny královského města Kolína nad Labem*, Kolín 1878.
- VELKOVÁ, A., *Krutá vrchnost, ubozí poddaní?* Praha 2009
- VLČEK, P., *Encyklopedie architektů, stavitelů, zedníků a kameníků v Čechách*, Praha, 2004.
- VOJÁČEK, J., *Lysá nad Labem. Grunty, domky a jejich majitelé*, Praha 1936.
- VOLDÁNOVÁ, H., *Poddanský řád doksanského panství*, in: Genealogické a heraldické listy 2/2004, Praha 2004, s. 38-51.
- VOLF, M., *Pozemková kniha na sklonku doby patrimoniální*, in: Časopis pro dějiny venkova, XXVI, 1939.
- VOLF, M., *Vývoj gruntovní knihy ve světle zákonů a hospodářských instrukcí*, in: Zprávy čes. zem. archivu VIII, 1939.
- VOREL, P., *Nejstarší urbář Pardubického panství a jeho vypovídací hodnota o vývoji města Pardubic v letech 1506-1516*, Pardubice 1990.
- VOREL, P., *Rezidenční vrchnostenská města v Čechách a na Moravě v 15.-17. století*, Pardubice 2001.
- DE VRIES, J., *European Urbanisation 1500-1800*, London 1984.
- WINTER, Z., *Zlatá doba měst českých*, Praha 1991.
- WINTER, Z., *Život a učení na partikulárních školách v Čechách v XV. a XVI. století*, Praha 1901.
- WINTER, Z., *Život církevní v Čechách*, sv. 1-2, Praha 1896.
- ZEITLHOFER, H., *Ökonomische Vielfalt und soziale Differenzierung: die Herrschaft Vyšší Brod im 17. und 18. Jahrhundert*. in: Soziale Strukturen in Böhmen. Ein regionaler Vergleich von Wirtschaft und Gesellschaft in Gutsherrschaften, 16.-19. Jahrhundert, Wien 2002, s. 15-28.

- ZEMAN, A., *Plzeň v první polovině XVIII. století*. Plzeň 1947.
- ZENTNER, J. V., *Libochovičtí židé v minulosti a současné památky na ně*, Libochovice-Nymburk 2008.
- ZUMAN, FR., České filigrány XVII. století, in: Památky archeologické 35/1926-1927, s. 456-457.
- ŽEMLIČKA, J., *Počátky Čech královských*, Praha 2002.
- ŽIŽKA, J., *K opevnění zámku v Kostelci nad Černými lesy*, in: Památky Středních Čech 13/1, 1999.

C. Studentské kvalifikační práce a ostatní rukopisy

- CICVÁREK, M., *Pivovarnictví v režii vrchnostenských velkostatků jihovýchodně od Prahy (1489 – 1789)*. Diplomová práce PedF UK, Katedra dějin a didaktiky dějepisu 2010.
- HEROUTOVÁ, M.-LACINGER, L.-VILÍMKOVÁ, M., *Kostelec nad Černými lesy. Stavebně historický průzkum*. Pasport SÚRPMO 1981.
- LÍBAL, D., *Stavebně historický rozbor objektů historického jádra města Kostelec nad Černými lesy*, SÚRPMO Praha 1973, pasport.
- LOJÍK, K., *Katastr nemovitostí, historie a současnost regionu Strakonice a okolí*, bakalářská práce, Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta životního prostředí, Katedra biotechnických úprav krajiny, 2010.
- MEŠEJDA, J., *Povídky a obrázky z dějin města Kostelce n. Č. l.*, 1967.
- MRÁČKOVÁ, L., *Historie rodu Smiřických*, diplomová práce Vysoké školy pedagogické, Pedagogická fakulta, Hradec Králové 2000.
- NAČERADSKÁ, P., *Žentourový mlýn v areálu bývalého pivovaru čp. 17 – dějiny objektu*, NPÚ Kutná Hora 2004.
- VRZAL, K., *Perzekuce katolické církve na Benešovsku a Voticku v padesátých letech dvacátého století*, diplomová práce KTF UK, Praha 2004.